

Předmět pedagogiky – výchova, význam pedagogiky

Předmět pedagogiky

- předmětem pedagogiky je výchova; předmětem pedagogiky jakožto vědy je edukační realita, edukační procesy a edukační konstrukty
- výchovu v protikladu k vlivům prostředí chápeme jako záměrné působení na rozvoj jedince začínající v rodině a postupně se stávající záležitostí profesionálních pedagogických pracovníků
- pedagogika bývá často chápána pouze jako věda zabývající se jen výchovou dorůstajících jedinců (dřívější pojetí pedagogiky)
- v současnosti však **pedagogika** zaujímá místo **vědy o permanentní výchově**, o celoživotní výchově dětí, mládeže i dospělých (agogika, andragogika, gerontagogika) – výchova má permanentní charakter, začíná narozením jedince a končí jeho smrtí
- dříve byla výchova také chápána a směřována jen k výchově zdravých jedinců → zcela nesprávné pojetí
- **výchova jak normálních jedinců, tak i výchova jedinců postižených** (univerzální charakter)
  - pomáhá pedagogice hlouběji odhalit zákonitosti výchovy i adekvátní principy, formy a metody výchovy obecně platné s přihlédnutím k aplikaci k jedincům s postižením
- v tradičním povědomí se výchova obvykle spojuje s péčí o jednotlivce nebo relativně malé sociální skupiny
- v současnosti se **pedagogika** stále více soustřeďuje na **celospolečenské výchovné problémy**, na výchovu ve společnosti jako celku a její dílčí formy
- týká se to výchovy ve školských zařízeních, výchovy mimoškolní zajišťované společenskými organizacemi, kulturními institucemi i hromadnými sdělovacími prostředky, výchova uskutečňovaná na pracovištích a výchova rodinná a sebevýchova (autoedukace)
- výchova v různých abstrakčních rovinách :
  - výchova v určité oblasti – vědecké, technické, umělecké i v další oblasti
  - výchova v určitém oboru – konkrétnější, jednotlivé obory - matematika, historie
- pedagogika řeší výchovu na všech úrovních → čím konkrétnější úroveň výchovy, tím více narůstá interdisciplinárního přístupu za integrální funkce pedagogické teorie, kategorií, zákonitostí a principů
- pedagogika jako věda má za úkol především popsat pedagogické jevy a klasifikovat je podle různých kritérií
  - jde o popis jevů minulých i současných protože sociální jevy je třeba zkoumat v historickém kontextu
- významným krokem je srovnávání, vyhodnocování a zobecňování pedagogických jevů → formulace výchovných cílů, výchovných principů, výchovných forem, metody a prostředků
- odhaluje dílčí i obecné pedagogické zákonitosti a nabývá schopnosti modelovat pedagogický systém
- svůj obsah předmětu čerpá z výsledků pedagogického bádání :
  - z hlediska rozsahu řešení problematiky – pedagogické monografie a díla syntetické povahy
  - z hlediska poměru ke každodenní pedagogické praxi – práce teoretické a práce s praktickým posláním (knihy, studie, články, pedagogické slovníky a pedagogické encyklopedie)

Význam pedagogiky

- **teoretický význam** pedagogiky spočívá v odhalování zákonitostí výchovy a důležité úlohy v rozvoji jedince i v životě společnosti
- pedagogika poskytuje rozbor výchovy ve všech věkových údobích a v nejrůznějších vzdělávacích a výchovných zařízeních
- pedagogika provádí a podává srovnávací analýzu různých výchovných systémů, jejich cílů, forem, metod a prostředků
- pedagogika umožňuje hledat optimální výchovně-vzdělávací koncepci pro danou společnost
- závěry jsou využívány jako východiska výchovné a školské politiky státu

- **praktický význam** pedagogiky spočívá v poskytování nepřeborného množství podnětů pro všechny školské i výchovné pracovníky, pro rodiče i pro další pracovníky zabývající se výchovnými problémy alespoň okrajově
- praktická pedagogická činnost vyžaduje, aby k teoretickému pedagogickému vzdělávání přistoupil také aktivní a kladný vztah ke společnosti, pro kterou vychováváme, k lidem, které vychováváme, i kladný vztah k samotné pedagogické práci
- pedagogický pracovník si musí osvojit mnoho důležitých pedagogických dovedností a návyků umožňujících aplikaci teoretických závěrů pedagogických věd v každodenní výchovné a vzdělávací praxi
- rozlišujeme šest sfér aplikací pedagogických poznatků:
  - v oblasti školství (všech typů škol)
  - v oblasti mimoškolního vzdělávání (organizace a instituce, výchova v rodině)
  - v oblasti ekonomického rozhodování (poměr počtu učitelů a žáků)
  - v oblasti sociální politiky (kteří absolventi budou mít lepší uplatnění na trhu práce)
  - v oblasti pomáhajících profesí (nemocnice, domovy mládeže, důchodců)
  - v oblasti samotné vědy (vědecké bádání interdisciplinárně provázáno)

- důležité je skloubení teorie s praxí
- k teoretickému pedagogickému vzdělání musí přistoupit aktivní a kladný vztah ke společnosti, pro kterou vychováváme, kladný vztah k samotné pedagogické práci
- pedagog si musí osvojit mnoho důležitých pedagogických dovedností a návyků

Literatura: GRECMANOVÁ, H., HOLOUŠOVÁ, D. *Obecná pedagogika I.* Olomouc : Hanex, 1999.
JŮVA, V. sen. a jun. *Úvod do pedagogiky.* Brno : Paido, 1999.
POSPÍŠIL, R., VLČKOVÁ, K. *Úvod do pedagogiky.* ELPORTÁL, Brno : MU Brno, 2006. s. 88. ISSN 1802-128X. <https://is.muni.cz/auth/elportal/studovna.pl>.
PRŮCHA, J. *Moderní pedagogika.* Praha : Portál, 1997.
PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J. *Pedagogický slovník.* 3. rozšířené vydání. Praha : Portál, 2001.
SVOBODOVÁ, J., ŠMAHELOVÁ, B. *Kapitoly z obecné pedagogiky.* Brno : MSD, 2007.